

«El call del temps», un poema de Damià Huguet

Record una conversa amb Damià Huguet en què el nostre poeta es lamentava de la substitució de moltes marjades de pedra seca per parets de blocs de formigó prefabricat. Per a ell, aquest era un dels signes de la destrucció del nostre patrimoni, del nostre sentit estètic i de la nostra identitat. La reflexió sobre tot allò que ens fa ser qui som, sobre la nostra relació amb el món, sobre la nostra pertinença a la cultura mediterrània, que constitueix una manera única d'entendre la vida i la realitat, amara tota la poesia dels últims anys d'Huguet. La intenció d'aquestes retxes és posar-ne un exemple a partir d'un dels seus poemes, «El call del temps».

L'any 1987 Damià Huguet va publicar *Guarets a l'alba* a la col·lecció de poesia Llibres de l'Escorpi, d'Edicions 62. El llibre consta de tres parts numerades i «El call del temps» se situa a la segona, la que conté més poemes. El llibre va precedit d'un pròleg del professor i escriptor Joan Mas i Vives, que explica que el tema central del poemari és «l'adhesió al món quotidià que l'envolta, amb els seus protagonistes anònims i el paisatge rural que els emmarca.»

El títol del poema, «El call del temps», ja ens provoca tota una sèrie de suggestions. En primer lloc, el mot call té diversos significats, la qual cosa produeix una polisèmia immediata. El sentit general de call és el d'una durícia que es forma en alguna part del cos, sobretot a les mans o als peus. Però, per extensió, trobam l'expressió call vermell—que apareixerà al vers 12— per referir-se a una «terra granada i molt seca, de color vermell, que —segons el Diccionari Català-Valencià-Balear— esmola la rella en llaurar-la». Aquesta és una expressió freqüent en la poesia de Damià Huguet, tot i que el mot també es pot referir —a més de tenir altres sentits— a un camí situat entre dues parets, a un lloc estret. Per tant, podem pensar que el pas del temps és vist com un moviment que, per tant, produeix durícies, un dolor al qual ja ens hem acostumat, però que conté la llacor que origina vida. Ara bé, també en el mot temps hi trobam polisèmia, ja que, a més del temps cronològic, pot al·ludir al climatològic, com suggereixen les referències a la manca de pluja, que trobarem a la segona i a la tercera estrofa.

El poema s'obre amb tres versos que descriuen un paisatge obert, ple de cromatismes i d'altres referències sensorials:

«És aquí, entre aquests verds que la garriga té,
amb claror, i entre les pedres d'aquesta terra magra,
on creix, amb un silenci, l'espiga que hem amat.»

És, per tant, un paisatge amb uns protagonistes vegetals i minerals: la garriga, amb el verd i el vermell de la terra, que contrasten amb la grogor de l'espiga del blat. I, a la vegada, hi ha també un xoc entre la duresa de la pedra i l'ondulació del camp espigat. A més, encara hi trobam un nou contrast entre la violència dels colors i el silenci —un altre mot freqüent en Huguet— amb què el blat creix. Amb tres versos el poeta ha sintetitzat tota la sensualitat del paisatge campaner.

Els cinc versos de la segona estrofa perfilen encara més aquest escenari. Ara s'hi afegeix un nou element, que hi contrasta: l'horitzó, el cel, la indefinició del qual s'oposa a la intensitat del camp. Els blaus massa pàl·lids del cel, que no anuncien pluja, no ofereixen cap seguretat i, fins i tot, són un presagi de mals imprecisos. «Els blaus de l'horitzó són sempre massa pàl·lids, / i negregen fondals al ponent de l'atzar.» El poeta al·ludeix a la imprevisibilitat de tot el que pot acabar amb l'equilibri del camp, amb la vida, en definitiva. La solitud esdevé aleshores el que caracteritza el paisatge. La fragilitat de l'ésser humà i l'agressivitat de la natura hi són paleses: el poeta ens diu que ningú no caminaria indefens per aquests camps sense conèixer-los a causa dels perills que amaguen:

«Ningú no acudiria a trescar aquests paratges
descalç entre parets, sense conèixer els signes
que fiten aquests camps tan solitaris sempre.»

Més enllà del paisatge campaner, el poeta es refereix als perills de la vida. La solitud és, al capdavant, la imatge de la por de l'ésser humà davant la natura i la vida.

La tercera estrofa s'obre amb una afirmació, «L'espiga és molt més que un símbol», que ens revela que el poeta no es limita a una simple descripció paisatgística. Tradicionalment, l'espiga és

un símbol de la fecunditat i en la tradició occidental està unida al sol, símbol de la divinitat i font de la vida. L'espiga és el futur, l'aliment, el bé, la continuïtat de l'existència... L'esment de l'espiga ens remet a Entre el coral i l'espiga(1952), on Blai Bonet oposa la terra i la mar del paisatge santanyiner. Però Huguet contraposa l'espiga a un altre element terral: els romeguers, testimonis del desig de la pluja impossible de predir, és a dir, del dolor de la vida:

«I els romeguers no callen
les colors dels sembrats que sempre enyoren pluges,
i saben que és inútil pregar al déu del temps.»

La darrera estrofa del poema acaba de sintetitzar tots els elements que han aparegut fins al moment:

«Immensos sementers. Verdor de call vermell.
Si el silenci roman, amb llunyans cants d'aucells,
l'ombra del temps no dirà una paraula.
El gra de cada espiga farà créixer més gra.
Destí obscur entre camins obscurs. Fites ben clares.»

Ara sabem que els sementers són immensos i hi destaca una imatge –plena de sonoritats produïdes per les alliteracions de les consonants– amb què ens comunica la paradoxa entre el creixement vegetal i la manca d'aigua, entre la vida i la mort: «Verdor de call vermell». Altra vegada el silenci torna a adquirir protagonisme: únicament el cant d'uns ocells el trenca; però ara sabem que el silenci pertany al temps, que resta mut davant la incògnita del futur. La vida, per tant, avança ufana davant la incertesa i el setge de la destrucció: «El gra de cada espiga farà créixer més gra.» Tot i la mort, la vida s'obre sempre pas davant el perill. Es tracta d'un destí incert («Destí obscur entre camins obscurs»), però que acaba sempre vencent, perquè les regles del joc de la vida estan ben definides («Fites ben clares»).

El darrer vers ens aporta un element sorprenent en aquest paisatge solitari: el poble. És el paisatge humà, que dona sentit al poema i que ens el fa reinterpretar de bell nou: «La vila dorm plàcidament i repiquen campanes.» El son del poble ens remet ara al silenci dels camps i, al mateix temps, aquest silenci és trencat pel so de les campanes, un símbol que representa la unió entre el terrenal i el sobrenatural, entre la terra i el cel.

En resum, «El call del temps» és un exemple d'aquests guarets que Damià Huguet va escriure a l'alba, com si fossin aquarel·les o fotografames, en les quals, tot transcendint el seu paisatge, ens parlava de la vida i de l'existència humana.

Pere Rosselló Bover

